

være tale om beslægtede forhold på begge sider af Nordsøen, der kunne fortjene en videre undersøgelse.

Anmelderen er overbevist om, at de mange afhandlinger vil inspirere til studier af beslægtede emner. Arrangøren Tore Nybergs ønske om at placere nordisk Birgittaforskning inden for det nordiske videnskabelige samarbejde må siges at være gået i opfyldelse, og enhver, der interesserer sig for Nordens historie i senmiddelalderen, vil igen og igen vende tilbage til det foreliggende bind artikler.

Thomas Riis

MICHEL MOLLAT DU JOURDIN: *La guerre de Cent Ans vue par ceux qui l'ont vecue*. Paris, Editions du Seuil, 1992. 192 pp.

Denne lille bog, der i en tidligere version udkom på hollandsk i 1975, foreligger nu i revideret udgave på fransk. Meget tyder på, at den er frugten af en forelæsningsrække om Hundredårskrigen; det er således ikke her, man vil søge oplysninger om denne eller hin mindre begivenhed, til gengæld stiller den nogle spørgsmål til materialet, der får læseren til selv at tænke efter.

Efter et indledende kapitel om kilderne til krigens historie gennemgås i fire kronologisk ordnede afsnit krigens begivenhedshistorie under fællestitlen »Comment les chroniqueurs ont vu la guerre«. Derefter følger den analyserende del »Comment les contemporains ont vécu la guerre« med tre afsnit om henholdsvis regeringerne (herunder finansverdenens, kvindernes og pavestolens muligheder for at påvirke dem), krigerne (man finder her nogle højst interessante sider om den militære etiks udvikling) og endelig civilbefolkningen. Bogens sidste kapitel og epilog diskuterer Hundredårskrigens betydning for dannelsen af en national bevidsthed i både Frankrig og England.

Den letlæste bog kan på det varmeste anbefales til alle, der interesserer sig for det 14. og 15. århundredes europæiske historie.

Thomas Riis

MICHEL MOLLAT: *Jacques Coeur ou l'esprit d'entreprise au XVe siècle*. Paris, Aubier, 1988. 502 pp., ill., 6 kort, Ffr. 190.

I sit otium har professor Mollat fået tid til at bearbejde den store dokumentation, som han har samlet i franske og udenlandske arkiver gennem de sidste tredive år om finansmanden Jacques Coeur. Resultatet foreligger nu med denne bog. Selv om kildematerialet kun glimtvis tillader os at se mennesket Jacques Coeur, er det rigt nok til at vise os hans forskellige økonomiske foretagender og lade os forstå hensigten med investeringerne.

Bogens første hovedafsnit »Les composantes d'une fortune« beskriver Jacques Coeurs forretninger. Det viser, hvorledes han med udgangspunkt i sit hverv som kgl. »argentier« (nærmest = kassefører) engagerede sig i forskellige typer forretning: handel med uld, læder og salt, fremstilling af tekstiler (bl.a. et forsøg på at gøre klæde fra Berry konkurrencedygtigt ved import af engelsk og skotsk uld)

og våben, søfart og søhandel, endelig erhvervelse af landejendom. Dette sidste fænomen var karakteristisk for den velstillede købmand; landejendom betød ikke blot, at familien blev selvforsynende med visse varer, men først og fremmest en økonomisk sikkerhed. I sammenligning med andre forretningsfolk som fx. Franco di Marco Datini (d. 1410) fra Prato forekommer Jacques Coeurs investeringer i jord enorme, og prof. Mollat antyder da også, at den borgerlige Jacques Coeur kan have ønsket at tilbringe sin alderdom som godsejer. Om han stiledede mod at blive adlet, er usikkert, men ikke usandsynligt; i alt fald lykkedes det for hans efterkommere.

Bogens anden hoveddel diskuterer de midler, som Jacques Coeur anvendte i sine forretninger: fremskaffelse af likvide midler, støtte og beskyttelse (især fra den franske konge og paven), prestigebetonede arrangementer (fester, bygninger, mæcenat), som skulle vise hans økonomiske soliditet og derigennem fremme hans kreditværdighed. Som konklusion forsøger prof. Mollat at skitsere Jacques Coeurs personlighed, idet han dog erkender, at på grund af kildernes natur må meget forblive gådefuldt.

Netop derfor er det dristigt af professor Mollat at ville skrive en biografi af en ikke-italiensk foretager fra det 15. århundrede; men den foreliggende afhandling viser, at selv med den ringere dokumentation uden for Italien kan det lade sig gøre. Bogen vil i lang tid være et standardværk i det 15. århundredes økonomiske historie, og man kan kun ønske professor Mollat til lykke med at have bragt tredive års studier til en fornem afslutning.

Thomas Riis

CHRISTOPHE COLOMB: Journal de bord 1492-1493, présentation Michel Balard. Paris, Imprimerie Nationale Editions, 1992. 256 pp., ill., 2 kort, Ffr. 450.

Som bekendt er Columbus' originale skibsjournal tabt og findes kun i résumé ved admiralens søn Fernando og i uddrag ved den spanske dominikaner Bartolomé de Las Casas (d. 1566), der er bedst kendt for sit forsvar for indianernes rettigheder. Serien »Voyages et découvertes«, som redigeres af professor Michel Mollat du Jourdin, har i anledning af 500-årsjubilæet udsendt den foreliggende, meget smukke publikation. Foruden selve skibsjournalens tekst i fransk oversættelse indeholder bogen en indledning ved professor Michel Balard (pp. 11-48). Valget af denne forsker er heldigt, idet prof. Balard måske er den fineste kender af den genuesiske ekspansions historie. Hans store fortrolighed med de genuesiske arkiver har tilladt ham at løse spørgsmålet om admiralens oprindelse. Han er således hverken af nordisk eller jødisk afstamning, som henholdsvis Johs. V. Jensen og Salvador de Madariaga hævdede i deres romaner, men genueser. Hans fædrene slægt hørte hjemme i Ligurien; men senest ved tiden for den senere admirals fødsel (mellem 25. august og 31. oktober 1451) havde hans forældre bosat sig i Genova.

Indledningen meddeler, hvad der med sikkerhed lader sig sige om admiralens uddannelse, og med rette fremhæves betydningen af hans år i Portugal (1476-85). Her blev han fortrolig med Atlanterhavet, lærte passaten og de stabile vestenvinde at kende og erhvervede sig viden om tidligere opdagelser; det fremhæves, at hans deltagelse i en rejse til Island kan have givet ham lejlighed til at høre om